

Det siges, at graden af et lands "civiliserethed" kan måles på, hvordan det behandler sine afvigere. Hvis det er sandt, så er historien om De Kellerske Anstalter et stykke enestående danmarkshistorie.

**Poul Duedahl: Billeder fra en anden verden
De Kellerske Anstalters historie**

"Inde på den anden side, bag de tykke mure, boede de. De gale. De unormale. De afsindige. Afvigerne. Originalerne. Vanskabningerne. Idioterne. Tåberne. Tosserne. Undermålerne. Minusindividerne. Her var de blevet afleveret som små, boede sammen på sovesale og måtte kun forlade området efter tilladelse. Nogle enkelte eksemplarer af slagsen bor der såmænd den dag i dag. Nu er det blot frivilligt. Resten er historie."

Sådan indleder Poul Duedahl sin bog om De Kellerske Anstalter, som i mange år var navnet på Danmarks største institution for udviklingshæmmede. Eller åndssvage som de blev kaldt. Institutionen kom til verden i 1865 i en baggård i det indre København, men fik hurtigt vokseværk, og inden århundredet var omme, var stenbroen byttet ud med et omfattende anstaltskompleks i Brejning mellem Vejle og Fredericia. De paladsagtige bygninger blev i årenes løb et hjem for mere end 13.000 patienter, og Danmark blev et foregangsland, når det gjaldt systematisk indsamling, overvågning og sterilisation af åndssvage. De Kellerske Anstalter var, med sine isolerede filialer på Livø og Sprogø, den institution som politikere og læger gerne holdt frem som forbillede for resten af Europa. Et bevis på hvor human Danmark var.

Men institutionen skabte ikke kun forbedrede forhold for nogle af landets svageste borgere. Den var også udtryk for et samfundsmæssigt fravalg og med til at gøre et stadigt bredere spektrum af mennesker til afvigere. I sine velmagtsdage rummede anstalten mennesker, som man i dag ikke ville drømme om at institutionalisere, herunder en far til en dansk statsminister. Den slags kan der være gode grunde til at mindes. Men der kan også være gode grunde til at glæde sig over, at det nu er slut. I 1990 blev institutionen nedlagt.

Poul Duedahl, f. 1973, er lektor i historie på Aalborg Universitet og blandt andet forfatter til Forbrydelsens ansigt, Ondskabens øjne og Velkommen på bagsiden, der alle er blevet kåret til Årets Historiske Bog i henholdsvis 2013, 2016 og 2018.

Poul Duedahl
Billeder fra en anden verden
200 sider
Forlagets pris: 249,95 kr.
Udk. d. 29. maj 2019